

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unitatea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV.

Blaj 10 Decembrie 1904.

Numărul 50.

Zădărnicia instrucțiunii gimnaziale.

Dr. Gidófalvi Geza, notar public în Cluj, a ținut o interesantă conferință despre imposibilitatea și zădărnicia instrucțiunii de azi arătând, că tinerii ieșiți din școli nu au nici cunoștințele cele mai elementare, iară convingere, idei sănătoasă, entuziasm pentru cei nobil și folositor, concepție despre rolul lor în viață sunt termeni cu totul necunoscuți.

„Tinerul de azi, zice Gidófalvi, care a isprăvit școalele e în general cavalier neescepționabil, care cunoaște bine toate sporturile, cunoaște primadoanele nude ale teatrelor, cunoaște codicele de duel, poartă monoclu și afară de croitor mai convine cel mult cu medicul. Buzunarul și inima e a celor mai mulți goală, dar pantalonii îi sunt totdeauna bine călcați și o singură ocupațiune serioasă are — vânarea protecției. O astfel de figură, pentru că aceștia sunt figuri și nu indivizi, dacă ajunge a fi pus în vre-un oficiu public, nu recunoaște altă lege, care să-l oblige, decât legea formelor sociale. În inima lui entuziasmul pentru ce e nobil și frumos e numai iacă așa o apariție trecătoare, lupta pentru idealuri mari din viață ridicolă, viața însăși o sarcină, de care numai „clublike“ e permis a te folosi. Desprețuește filisterul, dar adoară pe cel bogat și pe aristocratul. Un astfel de specimen, care iarna poartă smoking, iar vara redingotă sură, consideră fondarea de familie de o silă sau de un mijloc de a trăi bine în lupta vieții. Toată atențiunea e îndreptată spre sine, de omul mic, de deaproapele său habar n'are.”

Credem, că icoana ce i-o face d-l Gidófalvi tinerimei magiare e destul de frumoasă. Adevărata cuvintelor de mai sus, a întărit-o mulțimea mare de bărbați competenți, profesori universitari (între cari și faimosul Apáthy) profesori gimnaziali, directori de institute și alții, din cari unii au luat parte la conferință,

iar alții prin epistole au constatat cele spuse de dl Gidófalvy.

Broșura tuturor vorbirilor din chestiune s'a trimis și corpului profesoral teologic de aici spre a-și da părerea, că ce e de făcut, cum ar trebui instruită tinerimea între împrejurările actuale, ca aceea trecând peste examenul de maturitate, să aibă nu numai un capital de cunoștințe stabilit, dar ca instrucțiunea să-i fi fost hotărâtoare și asupra caracterului respective individualității lui.

Părinții, societatea pretind dela crescătorii tineretului ca aceia să altoiască în inima lor astfel de idei, ca generația care apune cu inima liniștită, să poată lăsa aspirațiunile-i în mâinile tinerilor, fără ca să se teamă, că aceia n'au nici priceperea, nici entuziasmul de lipsă de a duce munca bătrânilor la îndeplinire.

Este dar o chestie aceasta, care ne preocupă pe toți de-o potrivă, căci și noi avem aspirațiuni și tineretul nostru trebuie să fie pătruns de același foc sacru al idealismului, de care au fost pătrunși părinții noștri.

Și cu drept petrece cu ochii bătrânul părinte toate faptele fiului său, ca să aște, să găcească de cumva este în el atâta bărbăție, ca să moștenească nu numai averea bătrânului, dar și dragostea de neam, instituțiile acestea ale noastre, pentru cari bătrânul a luptat poate în patruzăci și opt cu arma.

Și cu durere trebuie să constatăm, că și între tinerii români sunt mulți, pentru cari cuvintele dlui Gidófalvy sunt foarte potrivite. Nu numai că sunt, dar să înmulțesc pe zi ce merge.

Ce poate fi cauza?

Părerea generală e, că: sistemul de instrucțiune de astăzi. În instrucțiune să ni-se deie voie a face deosebire între cele două elemente, cari o constituie, instrucțiunea propriu zisă și între educațiune.

Drept, că în școală nimic nu e permis a propune, ce n'are valoare educativă, dară Doamne sfinte, cu puțină rabulistică, ce este pe lumea aceasta mare, ce n'ar avea valoare educativă?

Chiar aici zace greșala instrucțiunii, că oamenii competenți — să zicem ministrul de instrucțiune — află prea mult material *bun*, pentru a influența asupra gândirii, inimei băieților și *materialul* cel mult atâta îi copleșește toate puterile psihice și corporali, de pentru a *reflecta* asupra celor învățate, a grupa cunoștințele n'are timp de loc.

Trebuie să-i dăm drept profesorului univ. Schilling, că școalele în loc să desvoalte priceperea băieților o înădușesc.

Să vedem numai:

Tot mersul instrucțiunii, toate dispozițiile legii, toate ordinațiunile ministrului de instrucțiune sunt pentru metodel de a nu îngreuna *memoria* băieților, ci de ale ajuta priceperea și ca nu cumva în urma prea marelui încordări sufletești să sufere corpul, sunt alte ordinațiuni, cari obligă pe toți la gimnastică, la joc, ghiață și altele.

Cu toate acestea însă tot memoria este magazinul acela, unde sunt grămădite bine, rău toate cunoștințele băiatului. Memoria îi este în continuu și în toate direcțiile ocupată. S'ar putea asemăna băiatul cu un somnambul, care când intră profesorul de maghiară în clasă își adună toate forțele intelectuale ca să-și ordoneze capitalul lexical după toate legile sintactice, să-și revoace în memorie frazele stereotipe, idiotismii, excepțiunile, se încoară să-și aducă aminte locul din carte respective locul din însămnări unde se află toate acestea. Când bate oara intră cel de latină altă muncă uriașe psihică. La greacă, matematică etc. alta și alta. Unde mai rămân apoi mulțimea de numeri de persoane, de întâmplări din istorie, archeologie, istoria literaturilor?

Profesorul trebuie să se preumbe în continuu, să provoace în continuu, nu cumva să-i scadă cuiva atențiunea $\frac{1}{12}$, când obosit de munca uriașe de preste zi îl lovește foamea și gândul îi acasă la mâncare, care îl așteaptă, de cumva îl așteaptă.

Și acestea se repetesc zi de zi-

Fiecare profesor voiește ca studiul lui să-l știe mai bine toți, ca în oară și la explicările lui să fie atențiunea mai mare.

Un student de pe clase superioare are 30 de oare obligatoare pe săptămână, afară de oarele, cum e la noi la gimnaz, de muzica vocală, de cant bisericesc, de desămn liber, să zicem de violină, de vre-o limbă modernă, ș. a.

Unde mai rămâne cercetarea bisericeii, înainte și după amiază, cercetarea ședințelor societății de lectură, probele de cant și muzică, ședințele separate ale internatului, cari dau o sumă frumoasă de cel puțin 50 oare obligatoare la săptămână, la cari dacă se mai adaug cel puțin 40 oare de preparare acasă să vine pe un băiat câte 13—14 oare ocupație continuă la zi.

Și în loc de a se reduce sarcina aceasta, ordinațiunile nou ministeriale introduc tot alte și alte studii. Așa avem azi desemn liber, avem *risum teneatis*, joc obligator, avem *patinaj* tot obligator, fără ca să mai amintim altele, pe care le introducem noi din zel și dragoste față de această tinerime, pe care o omorim cu dragostea noastră și fără ca dl Ministru să ușureze sau să reducă cel puțin cele vechi, când introduce altele nouă.

Peste doi trei ani vom avea catedră de istoria artelor, vom avea ateliere de chimie, de mecanică, catedră de economie, de sociologie, de igienă deja e introdusă.

Pentru tineret un strop de aer nu lăsăm. Trebuie să trăiască din aerul cel respirăm noi.

Când dar băiatul e în continuu ocupat, unde îi mai rămâne timpul pentru rumegarea celor învățate, pentru gruparea și fixarea cunoștințelor, pentru formarea convicțiunii?

N'am putea fi de părerea acelor, cari susțin, că pentru stabilirea cunoștințelor, formarea judecării și independenței de gândire a băieților e necesar de a largi activitatea societăților de lectură, pentru că atunci ce să face altceva, decât să îngrămădesc din nou. Părerea acelor credem însă, că va învinge în urmă, cari pretind simplificarea instrucțiunii. Reducerea obiectelor ce să propun astăzi în gimnazii și reducerea materialului celui mult, ce să pretinde la fiecare obiect. Atunci va avea timp studentul de a medita mai mult asupra celor învățate, de a combina și mai mult și nu i-se va mai îngreuna memoria cu cunoștințe de cele mai varii, cari numai binefăcătoare, nu pot fi pentru formarea caracterului și individualității lui.

Simplificarea aceasta însă nu atârână dela noi. Toate gimnaziile românești au primit planul de învățământ al ministrului de instrucție maghiar, deci și simplificarea atârână tot dela acela.

Aceea dară, că băieții, cari trec peste maturitate nu au cunoștințe îndestulitoare e și părerea noastră, și vina o poartă numai sistemul de instrucție, varietatea și mulțimea obiectelor.

Dar că tinerii, ajunși la școlile mai înalte sunt fără convicție, fără ideal sunt figuri fără cuprins, cari n'au nimic sfânt înaintea ochilor, sunt lucruri pe care nu le putem atribui numai instrucțiunii, ci și creșterii ce o primește cineva acasă, respective mediului în care a trăit cineva, după cum vom arăta într'un număr viitor:

Concepțiunea nepătată.

— din prilejul jubileului de 50 ani. —

Biserica învață, că Preacurata Fecioară din primul moment al concepțiunii sale a fost scutită de orice păcat, și astfel și de cel original. Partea ultimă a propoziției a fost declarată înainte de aceasta cu 50 de ani, de aceea anul acesta e jubileul concepțiunii nepătate. Declararea dogmei au dorit-o oamenii, căci multe sunt darurile primite dela Preacurata Fecioară, și ei au voit să-i mulțamească cinstindu-o cum se cuvine. Lucrul acesta l-au crezut creștinii dela început, și de aceea au dorit, ca biserica să și ridice glasul infalibil, să spună lumii întregi, că acesta e adevăr de credință, și să oprească pe cei răi de gură de a mai cărti în contra lui, ca astfel să numai vatem pe „mama creștinilor.“ Singur glasul sutelor de episcopi din toată lumea, cari alături cu universitățile cer dela Papa, „dela acest căpitan firesc al întregii creștinătăți“ (Iorga, Ștefan cel mare p. 148), să declare de dogmă lucrul acesta, ce l-au crezut totdeauna oamenii din eparchiile lor, — zic singur faptul acesta e destul argument pentru adevărarea tezei. Papa a declarat dogma, și teologi învățați au demonstrat teza evident. Amintesc aici numai unele opere mai însemnate: Carol *Passaglia*: De immaculato Deiparæ semper Virginis conceptu (3 t. in folio Romæ, Propaganda Fide 1854); Iacob *Bourassé* Theologia Mariana (5 vol. Paris, Migne); Augustin *Roskovány* (fost episcop la Nyitra): Beata Virgo Maria in suo conceptu immaculata (9 vol. Nitriæ Schempek & Huszár 1873—1881); *Malou*: Pietas Mariana ss. Patrum, *Gagarin*: L'Église Russe et l'Immaculée Conception (Paris 1876).

Cu toate argumentările celea mai evidente, cei ce n'ascultă de biserică, n'au primit nici după aceea adevărul acesta, căci dacă nu vrea omul, nu crede, ori cât l-ai convinge, după cum o spune aceasta sf. Augustin (Tract. XXVI in Ioan 2) „credere non potest homo nisi volens.“ N'o cred această nici neamuri, după cum se poate vedea din următoarele opuri: „Confesiunea ortodoxă a credinței bisericii catolice (sobornicești) și

apostolice a Răsăritului“ de *Petru Movilă*, mitropolit al Kiew-ului, tradusă de *Dr. Barbu Constantinescu*. București, Socec 1879. Ed. III. „Espanarea doctrinei bisericii creștine ortodoxe, însoțită de diferențele ce se întâlnesc în celelalte biserici creștine“ de *W. Guettée*, Preot și Doctor în Theologie a bisericii ortodoxe de Rusia, tradusă de *I. P. S. Iosif*, Archiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlachiei și Primat al României. Ed. II. București; și „Enciclopedia Română“ de *Dr. Cornel Diaconovich*, articolul: Biserica greco-orientală scris de *Dr. Ilarion Pușcar*. Movila-Constantinescu (pag. 32. întreb. 42) spun, că „salutarea îngerească prin cuvintele: „plină de dar“ ne învață, că dânsa (Preacurata Fecioară) s'a făcut părtașă grației divine mai mult, decât ori ce altă creatură, fiindcă este mama lui Dumnezeu.“ Din locul acesta ai putea scoate la iveală și concepțiunea nepătată, dar neuniții aceasta nu o cred, căci *Guettée-Iosif* (pag. 62) numesc „o eroare monstruoasă a bisericii romane“ dogma, că fericită Fecioară a fost „în afară de omenire, nefind concepută (zemislită) cu păcatul original.“ Dela pag. 246 până la 248 spun, cum a păcătuit biserica romană, „când a deificat (indumnezeit) pe sfânta Fecioară, dându-i adevărat cult de *latrie* sau de adorațiune.“ Aceasta se vede, că e credința Românilor neuniți de din coace, că *Dr. Ilarion Pușcar* (loc. cit.) însă „concepțiunea immaculată“ între diferențele, ce despart pe uniți de neuniți. Că și Românii neuniți din Bucovina ar crede ca și Rușii, Românii liberi și cei din patrie, nu știu, un lucru însă știu, că un renumit Român bucovinean, doctor în teologie, în anul trecut s'a exprimat, că dacă vrea poate crede „concepțiunea immaculată“, dacă nu vrea, nu o crede, căci biserica nu s'a decis în privința aceasta.

Față în față cu aceștia stă biserica catolică, sfinții Părinți și cărțile rituale ale bisericii orientale, cu cari consună învățătura celor mai erudiți teologi neuniți. După cum îmi permite spațiul, mă restring numai la construirea dogmei, îndrumând pe cei ce vreau istoricul dogmei la *Roskovány* tom. I. și *Bourassé* t. III.

O, mireasa lui Dumnezeu, zic și eu cu *Sofronie* patriarhul Ierusalimului, „dă-mi darul cunoștinții dumnezeesti, luminează-mi mintea și-mi desleagă limba, ca să te măresc și să cinstesc cu laude darul și scutul tău cel dumnezeesc!“

Dogma o construiesc din vorbirile și omiliile sfinților Părinți, aducând dela ei sentințe și atribute. Însămăntarea atributelor e foarte mare, căci ele exprimă fidel lucrul, ce voim să-l spunem, care dacă l-am spune numai cu substantive, nu ni-s'ar prezenta așa bine, ca descris cu atribute, cu epitete.

Unul dintre celea mai folosite epitete, atât la sfinții Părinți, cât și în cărțile rituale l e bisericii grecești e: *ἀμωμος*. *Μωμος* e substantiv și adiectiv derivat dela *μωμῶσαι* = pătez, spurc, batjocoresc, numele deci însemnă: pată, pătat, *ἀμωμος* deci e nepătat în sens material, de unde în sens metaforic: nepătat, adevărat, curat de orice, ce ar putea păta sufletul. Și după ce păcatul strămoșesc e o adevărată pată pe sufletul nostru, aceasta o simțim cu toții, *ἀμωμος* însemnă curățenia sufletescă, ce nu e întinată nici cu păcatul strămoșesc. O explicație mai nimerită a acestui cuvânt n'am găsit ca la sfântul *Efrema* (Orat.

ad sanctiss Deiparam, Edit. Gerardus Vosius, Coloniae 1603, t. I. p. 708 C): Immaculata et intemerata, incorrupta, ac prorsus pudica atque ab omni sorde et labe peccati alienissima (Nespurcată, neîntinată, nesticată, și cu totul curată, și cu totul lipsită (străină) de toată spurcăciunea și întinăriunea păcatului). De aceea în Mineiul tipărit de Șaguna (Sibiu 1855) la luna lui Septemvrie foaia 24 col. 2. cetim, că Fecioara „e sicriu „acoperit cu aur peste tot“.

Ba încă mai mult, Fecioara se numește *πανάμωμος*, expresiune, cu care de multe ori te întâlnești mai ales în Minee, după cum observă *Simeon Wagnereck* (Pietas Mariana Graecorum F. II. 143). Passaglia explică bine epitetele aceste (op. cit. T. I. p. 104), unde zice că *πανάμωμος* între altele înseamnă: *πάντα τὸν χρόνον ἄμωμος* = în toată vremea nepătată, deci și în vremea concepției, *παντὶ ἐγκλήματι ἄμωμος* nepătată cu nici un fel de păcat, deci nici cu cel original. Ceea ce exprimă mai pe scurt Paraclisul (Orologiul cel mare, Blaj 1835 p. 152) cu vorbele „cu totul nevinovată.“

Alt epitet mult folosit e *ἄμωμος*. *Μέμπτος* vine dela *μέμφομαι*, ce înseamnă a se plânge în contra cuiva, a mânji, a spurca ceva; *ἄμωμος* deci e acela, în contra căruia n'ai nici o plânsoare, nici o excepțiune, căci e curat, cum îți place, — în sens metaforic: e acela, în contra căruia Dumnezeu n'are nici o excepțiune, deci e lipsit și de păcatul strămoșesc, în contra căruia de bună seamă are Dumnezeu excepțiune. Mai ales că *ἄμωμος* la sfinții Părinți occură ca opus la *τοῖς ἁνόμοις*, și aceștia, după sfinții Părinți, sunt aceia, asupra cărora se estiud urmările faptului istorisit în cap. III. din Cartea Facerii, adică cei întinați cu păcatul strămoșesc.

Mult occură și *ἄχραντος*. *Χρῆνω* = mă ating, mă frec de ceva, așa încât mă mănjesc, de unde *χρῆνω* e mănjit, întinat, (ori s'a atins de ceva, ori ba), pe când *ἄχραντος* e nemănjit, neîntinat, — în sens metaforic e curat, neîntinat cu nici un fel de păcate. Așa-i zice Preacuratei sf. Ioan Damaschin (Hom. I. in Dormit. Bm) unde zice, că *DI Christos* s'a intrupat din sânziurile celea mai curate și mai nemănjite: *παράγνον καὶ παναχράντων* (Cfr. Migne Patrologia Graeca, T. XCVI col. 704). Și după cum pictorul pentru a exprima frumuseța unui lucru, nu se îndestulește cu o culoare, ci folosește mai multe, cari mestecându-le bine, dau multă expresiune tabloului: așa și sfinții Părinți împodobesc epitetul acesta cu altele, cari la oaltă exprimă foarte fidel concepțiunea immaculată. Așa Ea se numește *ἡ ἄχραντος παναγία*, *ἡ ἄχραντος κεχαριτωμένη*, ba încă și mai mult, dupăcum se zice *ἄχραντος Χριστός*, așa e și: *ἄχραντος Μαρία*. Cum mai poate închepe aici păcatul strămoșesc, când ea e plină de dar, unde mai e loc pentru păcat strămoșesc? De aceea după cum zice Petru episcopul din Argos (în concepțiune Annae oratio) „Ea întrece cu curăția pe toți oamenii“ (cfr. Migne P. Gr. T. CIV. col. 1359 C), ceea ce zice și Mineiul (Septemvrie foaia 52, col. 3). Fecioara „e cea mai sfântă decât toate făpturile,“ și în aceeaș lună foaia 53 col. 2. ea e „ce toată făptura covârșește cu sfințenie.“

Așe dară Preacurata „covârșește cu sfințenie toată făptura: Sunt însă mulți oameni (copiii botezați morți înainte de anii price-

perii) cari n'au nici un păcat, au avut numai cel strămoșesc, în care au fost concepuți, — după ce Fecioara cu sfințenia întrece toată făptura, a trebuit să fie concepută fără de păcatul strămoșesc. Aceasta e învățătura Părinților, din cari mai amintesc numai următoarele epitete: *χαμπάδα ἄσχιον* (fără umbră) cum îi zice Anatoliu; *ἄνθρον ἀνάρων* (floare nesticată), *κρίνον χυκρότατον* (crinul cel mai alb, cel mai candid) cum o numește pe Fecioara Efrem Sirul.

La celea aduse până aici din cărțile liturgice, mai adaug vre-o câteva. Din cântările prescise la conceperea sf. Ane iau vre-o câteva propoziții, cari deși nu cu aceleași vorbe, dar acelaș lucru exprimă, că adică Fecioara deja în primul moment al concepției sale a fost curată, lipsită de păcatul original. În Mineiul (Decemvrie foaia 48 col. 4.) e: „Ana cea slăvită acum *zemislește pe cea Curată*“; foaia 49 col. 1. „*Preacurata Fecioară în pântece primindu-o Ana*“; foaia 50. col. 2. „Pe porumbița cea curată zemislindu-o în pântece;“ foaia 52. col. 3. „*Biserica sfântă în lăuntru în pântecetele tău (Ano) luându-o*“. De aceea la Dupăcinariul cel mic (Orolog. cit. p. 127.) ne rugăm la „Nespurcata, neîntinată, nesticată, fără prihană; curata Fecioară“, carea (Mineiul Septemvrie foaia 38. col. 4.) e „întru sfințenie și întru curăție fără asemănare“. Ce pipăite sunt vorbele acestea, ca nu cumva cineva să zică, că Fecioara ca și sf. Ioan Botezătorul a fost curățită de păcat în pântecetele mamei sale: Mineiul spune că ea e fără asemănare, și după ce tot el ne spune, că ea „covârșește toată făptura cu sfințenia“, ea a trebuit să fie concepută fără păcatul original.

Trec la teologii Ruși. — Despre biserica Rusască spune *Gagarin* (op cit.), că nici nu vrea să audă de lucrul acesta, și de aude, să îngrozește. Cu toate acestea floarea teologilor Ruși mărturisesc adevărul acesta. El aduce mărturii dela academia din Kiew întemeiată în veacul XVII, pentru ca să pună stavilă propagandei catolice, carea deci de loc nu e suspectă înaintea neuniților.

Aici a fost un Rector, *Lazar Baranovici* (pe care Dumitru Tuptalo, cinstit la Ruși de sfânt — îl numește „columna bisericeii“). Acesta în predicile scrise pentru sărbătorile de peste an (apărute în Kiew 1684) are o vorbire despre „concepțiunea sfintei Fecioare“, unde se pot ceti următoarele: „Toți, câți suntem zicem rugăciunea aceasta: Iacă întru fărădelegi m'am conceput, și întru păcate m-a născut maica mea (psalm 50. stich 7). Tu singură ești, căreia nu i-se potrivește rugăciunea aceasta, căci n'ai fost concepută întru fărădelege, nici născută în păcate. S'a și căzut să fi concepută fără păcat, căci ai trebuit să naști pe acela, care a trebuit să măntuiască lumea de toate păcatele, și să șteargă toate fărădelegile“ (p. 100)... „Nu s'a căzut, ca Maica Domnului să fie roaba păcatului, nici pe un timp scurt... Aceia, cari se nasc în păcatul strămoșesc, se numesc fiii diavolului. Oare Dumnezeu să nu fi scutit pe Maica Sa de sclăvia aceasta? Cum s'ar fi putut naște Dumnezeu din Ea, fără ca să I-se știrbească onoarea, dacă diavolul ar fi numit-o mai înainte de aceea roaba sa?“ E cam lung citatul, dar s'ar pierde mult din valoare, de nu aș adauge și celea ce urmează: „Potopul a înecat toate, afară de arca lui Noe. Păcatul original lucă-

a coplesit pe toți oamenii, și neamul omeneșc strigă cu psalmistul: Măntuiește-mă Dumnezeule, căci au intrat apele până la sufletul meu (ps. 68. stich 2.) Numai arca cea vie a adevăratului Noe n'a fost coplesită, ci a rămas neatinsă“ (p. 104.)

Un alt Rector al acestei academii, *Ioanișin Galiatowski*, în cuvântarea sa dela „Nașterea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu“ între altele la vorbele „că mi-a făcut mie mărite Cel puternic“ (Luc. 1, 49) înșiră: „Al treilea lucru mare, ce i-l'a făcut Dumnezeu Preacuratei Fecioare, a fost, că a scutit-o de păcatul original; pentrucă Preacurata Fecioară a fost concepută fără păcatul strămoșesc.“ Aduce apoi ca figuri: arca lui Noe, vâul lui Gedeon, ce era umed de roaună, pe când tot pământul ardea de sete, și continuă: „Bucură-te ceea ce ești plină de dar, Domnul e cu tine. Vorbele acestea ne spun nouă concepțiunea nepătată a Preacuratei Fecioare. Dacă în oare care vase pline cu ulei, nu se poate turna apă ori alt licuid, fără ca, îndată să fie dat afară; așiderea în Preacurata Fecioară nu-și găsește loc nu numai păcatul original, ci nici alt păcat, căci Ea e plină de darul lui Dumnezeu“ (p. 172).

Din celea înșirate aici se vede, că sfinții Părinți și cărțile liturgice ale bisericii orientale propun dogma concepțiunii nepătate, și dacă biserica neunită o neagă, „columnele“ ei o susțin.

Oare de unde provine lucrul acesta, de biserica neunită nici o vorbă nu voiește să audă despre privilegiul Preacuratei, ba îl perzută formal, pe când Părinții noștri, pe cari îi cinstesc și neuniții, și cărțile noastre liturgice, de cari se folosesc și ei, se întrec în laudele Preacuratei „zemislite fără prihană?“ Aceasta e o poamă rea, adusă de pe alte țărâmurii, patria ei e protestantismul, de unde a fost străplântată. Protestanții fideli numelui și chemării lor, sunt siliți să protesteze în contra tuturor lucrurilor ce nu le plac, și nu cruță nici pe Luther, care, după cum a zis un protestant, de ar fuvia din morți, n'ar mai cunoaște nici n'ar recunoaște pe credincioșii săi de azi. Neuniții n'au literatură bisericească, o și mărturisesc și aceasta, și ca totuși să aibă, trebuie să îmi prumute de undeva. Dela catolici nu pot împrumuta, căci se pot periclita, poate să se lege de ei ceva catolic, și aceasta n'o vreau, de aceea mai bine iau dela protestanți, — mai ales dela raționaliști. Așa au scos Rușii din canonul sfintei Scripturi cărțile deuterocanonice, căci protestanților nu le-au plăcut, mai ales epistola sf. Iacob le-a stat ca un junghiu în coaste, căci aceasta pretinde pe lângă credință și fapte bune. Ei aflându-le superflue acestea, au zis: aceasta imblătește paie goale (Strohbrief), de aceea în foc cu ea. Dacă pretinția neuniților cu protestanții ține și mai departe, se va adeveri tot mai mult principiul: amiciția vel pares invenit, vel pares efficit, și după ce protestanții sunt mai tari, cum arată și cărțile deuterocanonice, poate cu vremea nu va mai fi de lipsă să învețe Ruși, (de unde și ceilalți neuniți) că Christos a fost Dumnezeu, după cum nu se mai propune aceasta în cele mai multe facultăți teologice protestante, și după cum se și văd porniri de acestea în revistele de peste muni.

Noi însă suntem departe de așa ceva, lucruri de acestea nici nu vrem să auzim, Noi întrebăm pe Părinții noștri, și ne spun nouă. Și dacă neuniții, ne zic, că am „abandonat noțiunea exactă a răscumpărării, care constă în a admite, 1. că Isus Christos este unicul mediator, și 2. că el a fost răscumpărătorul omenirii, fără nici o excepțiune,” (Guettée-Iosif op. cit. p. 62.) noi le spunem, că părinții noștri ne-au spus nouă, și cu urechile noastre am auzit, că un copil bun, de-i cere mamă-sa ceva, de bună samă, dacă ceea ce cere mama e lucru bun, și-i poate da, o ascultă, de aceea Maria este „folositoare creștinilor nerușinată, mijlocitoarea către Făcătorul de bine” (Orolog. cit. p. 98). De aceea noi știm, că prin rugăciunile Mariei ne vom răscumpăra, și „nici odinioară nu vom tăcea noi nevrednicii a vesti puterile tale Născătoare de Dumnezeu, nu ne vom lăpăda dela tine stăpână, măntuiește pe serbii tăi din toată nevoia” (Orolog. cit. p. 150.) De aceea fi dăm tot dreptul lui Șaguna, care (Mineiul Septemvrie foaia 33. col. 4.) zice: „Fericit este poporul ce te fericește pe tine cea pururea fericită, ceea ce ai născut pe Dumnezeu cel fericit, carele pentru milostivirea sa cu negrăită împreunare pe oameni i-a îndumnezeit.”

Ioan Bălan.

REVISTE.

Ungaria. Războiul între taberele ungurești se continuă cu înverșunare prin ziaristică și prin adunări anume conchiesmate.

Foile din Budapesta vestesc, că noua sesiune a dietei se va deschide în 13 Decembrie n. și prevestesc că noua sesiune va fi una dintre cele mai agomotoase ce s'au văzut vre-o dată. Deputații din opoziție, cari vor cere cuvânt înainte de ordinea de zi, conform vechiului regulament, vor fi oprți să vorbească, ba dacă nu se vor astâmpăra vor fi eschiși și din ședință. Scenele scandaloase se vor ținea lanț. În mijlocul scandalului Tisza își va vota indemnitatea bugetară pe primele trei luni ale anului 1905, apoi iar va amâna dieta până la mijlocul lui Ianuar. Atunci se va deschide a V-a sesiune și în vre-o câteva ședințe guvernul își va vota bugetul pe 1905, contingentul de recruți și provizorul comercial — după care dieta va fi din nou amânată pe timp de 2 luni. — În April ar urma alegeri dietale.

Războiul Ruso-Japonez. Lupta ce s'a desfășurat în zilele trecute în jurul fortăreții Port-Artur a fost una dintre

cele mai sângeroase. Cu mari pierderi japonezilor totuși le-a succedat să ocupe o poziție de 203 metri înaltă — de pe care pot în dragă voie să bombardeze năile din port. Când japonezii au cuprins această poziție cei din Tokio au prezis, că prin aceasta să sigilează sfârșitul năilor închise în port. — Și prezicerea se adevărește. — Până acum au fost scufundate 3 năi. În urma stricărilor ce au suferit năile din port nu se pot mișca și astfel orice încercare de a rupe blocada năilor japoneze și a cerca mântuire în largul mării e cu neputință. Din 3 Decembrie de când japonezii bombardează, năile ruse au fost lovite de 134 ori.

Astfel dară să prăpădește pe încetul, aceea renumită flotă din Port-Artur, care, odinioară, era mândria și speranța țării și a poporului rus.

Rușii au cercat de mai multe ori să scoată pe japonezi din poziția ce le-au cuprins-o, însă toate încercările, cari i-au costat peste șese mii oameni, au fost zădarnice.

CORESPONDINȚE. DE LA LUGOȘ.

— 6 Dec. n. —

Praznicul „Intrării în biserică” din anul acesta pentru iredincioții uniți lugoseși a fost de o înălțătoare importanță prin faptul, că în această zi cu cincizeci ani în urmă. Provedința a dat să se poată ținea întâia slujbă dumnezeiască în frumoasa catedrală de astăzi. Mulți, cari au priceput minunatul rost a zilei de 4 Decembrie n. a. c. încă în preseara ei s'au spălat sufletește: unii primind deslegare de păcate chiar din mâinile Ilustrității Sale Domnului Episcop Dr. Vasile Hossu, ca așa mai în tihnă să guste fericirea ce izvorește din amintirea zilei următoare din anul 1854.

Întregă festivitatea a avut caracter bisericesc. Sf. liturgie a celebrat-o I. S. Episcopul în mijlocul unei asistințe pompoase. S'a produs bine corul mixt instruit și condus de distinsul cleric absolut Ioan Ienea, de presinte învățător în loc. În cursul liturgiei bunul Archiereu a rostit o preafrumoasă predică ocazională. Începând cu însămnătatea, ce o are sărbătoarea zilei pentru întreaga creștinătate, arată osebina ei importanță pentru uniții din loc, cari în locul, unde în partea I. a veacului trecut era lac cu trestie, adăpost a rațelor salbatice — astăzi la stărnința de fier a pășiților lor, să bucură de mândrul lăcaș a D-lui zidit din cauza umezelii pe piloți.

Cu iscusință de istoric, într'un colorit viu, înaltul Păstor ridică ceata zilelor ador-

mite și pe un moment lasă să se întrezărească chipul slăvit al unor înaintași cu porări sfinte și cu spirit rar de jertfă. Schițează grelele lupte, ce le-au avut acei glorioși „uniți” cu potrivnicii sârbi de altă lege. — Se părea că toate puterile dușmane în ortăcie dau năvală vrând să sfarme pentru vecie nizuintele curate a celor înspirati de Spiritul Adevărului. Și că totuși ai noștri izbutiră să triumfeze, Ilustritatea Sa fără îndoială o aserie „Stellae matutinae”, scurului puternic a Maicei Sfinte. Termină, cerând dela „fiii săi” să se însuflească de virtutea părinților și în felul acelora și aceștia în drănoștea și alipirea de biserică să-și caute seut nebiruit de porțile iadului.

Predica cu multa simțire spusă a captivat inimile și în mulți ochi a stărnit lacrimi de emoțiune fericeitoare.

La sfârșitul vorbirei înaltul Păstor împărtășește binecuvântarea papală, ce a adus-o cu bucurie din Roma cea bătrână.

S'a cântat doxologia cea mare, după care o orățiune episcopescă în genunchi cetită făcând sfârșit sfântului iubilen.

Ean.

SINOADELE PROTOPOPETI.

— distr. Cluj. —

Cluj, la 3 Dec. 1904

Alaltă ieri (1 Dec. n.) s'a ținut aici sinodul mixt de toamnă. Sinodul a fost foarte bine cercetat. Afară de preoțime — care s'a prezentat în număr aproape complet — a luat parte câte 1—2 reprezentanți din fie care parohie, între cari au remarcat pe Magnificul Domn V. Hossu jude la tablă, pe Domnii V. Ranta și L. Pop, juzi regești, toți trei curatori ai bisericii de aici. După slujbă dumnezească săvârșită de Dr. Daian și Iuliu Florian, la 9 oare s'a deschis ședința sinodului prin protopopul Dr. Daianu. În cuvântul de deschidere a atins pe larg toate chestiunile mari, cari preocupă azi pe Români în genere și pe cei gr.-cat. în specie. Cu deosebire de importanță e partea, în care a vorbit despre noul proiect de reformă a învățământului primar. A arătat absurditatea ce o conține proiectul acela, care nu are de scop cultura generală, pe care trebuie s'o desvolte școala populară, ci învățarea unei limbi, — a arătat apoi toate titlurile de drept, pe baza cărora noi suntem îndreptățiți a cere retragerea aceluia proiect. — Sub impresia cuvântului de deschidere sinodul a primit unanim o moțiune — prezentată de preotul E. Pop din Feneș — prin care sinodul protestează contra proiectului lui Berzeviczy și exprimă mulțumită și omagiu Archiereilor români, în special I. P. S. D. Archiepiscop și Mitropolit — pentru toți pașii făcuți contra proiectului.

Între propunerile de importanță relevez și pe a Magnificului Domn V. Hossu, ca sinodul să roage pe I. P. S. Mitropolitul, să facă toți pașii de lipsă, ca să între și elementul mirean în viața organică a bi-

Cetiți!

BEN HUR

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralizatoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fl.

A apărut în editura „Unirii”

sericei noastre. Este aceasta o dorință generală a inteligenței noastre, care dacă s'ar realiza, ar lătra noue puteri în luptă, pe care trebuie să o poarte biserica noastră. — și prin aceasta totodată s'ar pune capăt indiferențismului, ce lătrăta inteligența noastră fata de biserică.

Acestea au fost motivele cari au îndemnat sinodul să primească aceasta propunere:

În celelalte sinoduri a decurs conform programului înainte stabilit. Din notificările prezidiale tin să amintesc despre misiuni. Protopopul spune, că în ce comune s'au ținut acei preoți au luat parte și ca un cânt credincioși. Misiunile s'au introdus în biserică noastră abia în a tr. în tractul acesta. Ele sunt cel mai bun mijloc de a lătra spre înaintarea morală a poporului, căci adunându-se mai mulți preoți, laolaltă mai ușor pot învăța și combate.

După aceasta s'a trecut apoi la rapoarte și s'a ales bibliotecar *Iuliu Florian*, capelanul Clujului, asemenea tot acesta a fost ales de cassar iar controlor *E. Moga* preot în Apahida. De notar ai fondului a *E. Pop* din Feneș. — În urmă s'a primit un regulament intern pentru administrarea fondului tractului. După acestea protopopul prin o vorbire scurtă a închis sinodul.

op.

MAI NOU.

La Ordinariatul din Orade a sosit subsidiul de stat pentru preoții diecesei pe anul 1904. Suma acordată este 46,813 cor., adică cu 4000 cor. mai mare, ca în anul trecut. Împărțirea preste tot s'a făcut pe baza și în conformitate cu propunerea Ordinariatului, întregindu-se congruele parohiale la minimul de 1200 cor. Suma cea mai mare este 778 cor., cea mai mică 51 cor.

Noutăți.

Din Archidieceză. *Moise Gușcă Negrea* paroch iniblar în Poșorta, vicar. Făgăraș. a fost numit viceprotopop onorar.

Din dieceza de Orade Instruirea Sa D-nul Episcop diecezan s'a îndurat, prea grațios a face următoarele denumiri: *George Mureșan* la Moftinul mic, *George Selăgian* la Ruși, *Vasile Anca* la Sânmiclăuș, *Vasile Hérno* la Vintiri, *Eugeniu Ardelean* la Sâmbotșag, *Nicolae Popa* la Decănești, *Petru Herzeg* la Dubricion.

Capela Internatului de băieți din Blaj a fost binecuvântată Duminică trecută de Rectorul Internatului prof. *Emil Viciu*, a sîstat de *Ioan Fodor* și *Ștefan Roșian*, fost prefecți la acel internat și în prezența tinerimei rădăpostite acolo și a mai multor

foști superiori, Capela e frumoasă și spațioasă și va fi un mijloc foarte educativ pentru internisti.

Cancelarie advocațională. *Dr. Ioan Fruma*, avocat și-a deschis cancelarie advocațională în Sibiu (Strada Pinteului Nr. 1).

Ședință festivă. Societatea de lectură „Petru Maior” invită la *Ședință festivă* ce o va aranja, în memoria patronului ei Sâmbătă în 10 Decembrie st. n. în sala hotelului „Royal”.

Apă de Borzsek e greu amenințată. Un izvor de apă dulce s'a amestecat, în izvorul de apă minerală și astfel i-a nîmicit puterea curativă. Se zice, că s'a și sîstat plîmberia mai de arta a sticlelor cu apă minerală.

Dela postă. Din prilejul apropierii s. Sărbători direcțiunea poștală reînolește dispozițiile sale referitoare la expediția pachetelor, recomandînd publicului folosirea cofetelor și a pânzei de pachetat, iar pentru sigilat ceară Asemenea recomandă, ca adreșă să se scrie pe emballage un pe hîrtie, ori să se lege de pachet scriindu-se pe o bucata de hîrtie groasă. Adresa să se scrie precis, strada și numărul și să se declare totdeauna și cuprinsul.

Copii sănătoși. Activitatea timpului ne arată, că la creșterea și dezvoltarea copiilor, nu se întrebunțează în general destulă poze și îngrijiri lămuritoare, cășunându-i prin aceasta cauză alunecarea pe căi rătăcite și alienabile. Pentru delăturarea acestor rele este mult mai bine și simplu a nu se da copiilor beuturi alcoolice, pe cîm vin, bere. Cî atît mai puțin, ca și cafein și cafea de boane, cari conțin substanțe otrăvitoare, și care e foarte vătămătoare la dezvoltarea organelor țîșeretului. Chiar un medic reumit și învățat, acum în timpul din urmă, a declarat repetat, că copiii sub 14 ani să nu li-se dea absolut căfea de boane. Acestea declarații ajunge la înfruntarea multor imitațiuni, din punct de vedere igienic, avînd aceea parte adevătoare, cîmea cafeana de maltă Kneipp a lui Kathreiner e recunoscută mai mult de 100 ani ca cea mai bună și nutritivă prin aroma și gustul ei, ceea-că o face mai superioară celorlalte cafele de boane, oare nu se poate îndesul prețul pentru foloasele ce le aduce sănătății. Cafeaua dela firma Kathreiner, care să asemănă întru toate cafelei de boane, se poate folosi și din partea oame-nilor mai în vîrstă din familii, fără adaus, nefînd sficioasă ostenelei; mai cu seamă pentru copii e sănătoasă și bună pură pregătită. După constatările și experiențele făcute în decurs de mai mulți ani din partea mai multor medici bătrîni, cafeana de maltă Kneipp a lui Kathreiner este mai suportabilă decît și laptele dar pur copiilor și care e plăcută prin gustul ei la beut. Succesul n'a lipsit nicicînd după întrebunțare. Și în timpul dezvoltării copilului prin întrebunțarea cafelei de maltă Kneipp a lui Kathreiner în legătură cu laptele trebuincios, delătură la copii slăbirea de sînge, colica de plumb, spasmi de noapțe, faee trupul viguros și este ușoară de mistuit și e foarte nutritivă, înmulțind totodată starea slăbită de sînge. Dar numai cafeaua de maltă Kneipp a lui Kathreiner e curată și posedă o aromă bună și este plăcută la beut, care se distinge între altele și e cunoscută pretutîndea. Să se ceară apriat la cumpărare numai în pachete originale cu numele „Kathreiner” și cu chipul preotului Kneipp și să nu se ice micîcînd în pachete deschide și cumpănite, sau alte produse prăjite într'alt mod pachetate, sau alte imitațiuni mai puțin pretuite.

Pentru copii În editura librăriei C. Sferea din București a apărut o serie de publicațiuni de toată frumuseța, cari vor face mare bucurie copiilor. Remarcăm: *Pentru toți copiii* istorioare ilustrate scrise de Tr. D. Sneranția cunoscuti anecdotist. Are 125 pag. 8° mare, frumos cartonată și costă cor. 250 — *Orbul cu pene de aur*, povestiri scurte în pozie și proză de Smara, ilustrat, ediție între elegantă. 72 pag. cor. 250 — *Bună dimineața la Moș Ajun* și *Din lumea copiilor*, foarte frumos ilustrate, costă câte cor. 150 Le recomandăm călduros!

Necrolog † *Ioan Horea Pop* fost student la gimnaziul nostru, fiul preotului nostru din Comana-Inf. a repausat în 7 eri, la casa părintească.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunii.

„Fiecare la locul sîu.” Dă-ne voie să nu publicăm acest articol, ar strica mai mult, decît vi se pare, că a stricat celălalt. Al doilea va urma.

N. B. Vom vedea, dacă se va putea în nrl următor.

Firmă Românească în Fiume

a lui

ROMULUS PASC,

de importatiune și expedițiune în oale și lăzi originale prin calea ferată, așa și în *Colete postale de 5 k.* libăr de vamă și fraucat, de mărfuri coloniale, fructe de sud și băcănie, cu specialitate de cafeiuri, teiuri și rumori din calitățile cele mai bune.

Cafele:

	1 Klo	5 Klo
Santos, calitatea primă	250	1250
Portorico, cafea foarte cercetată și bună	290	1450
» Piraldi, cel mai fin soi de Portorico	360	1800
Cuba, fină	300	1500
» mai fină	320	1600
» de tot fină	350	1750
» Specialitate	370	1850
» Perl (mărgelată)	320	1600
Ceylon	350	1750
Goldjava (java aurie)	340	1700

Tea:

	1/4 Klo	1/2 Klo
Pecco congo	230	415
Ceylon	235	425
Suochong	240	435
Mandarin	270	495
Family Tea	300	600
Rusian Melang	400	800
Five o'clock	500	1000

Rum, Cogna și Vinuri spaniole:

Rum Iamaica	Sticla 0.7 l.	3.70
» de Brasilia	» 0.7 l.	8.00
» Tea	» 0.7 l.	2.40
Cognac adevărat francez	» 0.7 l.	8.00
» marcă Iulien	» 0.7 l.	4.00
Malaga sect, vin spaniol adevărat	» 0.7 l.	4.50
Madeira Dry	» 0.7 l.	4.50
Sherry Old	» 0.7 l.	5.00
Vinho do Porto	» 0.7 l.	6.00

Mai puțin ca 3 sticle nu se pot espeda (pot fi și diverse)

Portocale 5 Klo corfa	2.80
Smochine de Smirna 1 Klo	1.00
Dateln presate în cutii 1 Klo	2.50
Struguri de malaga 1 Klo	2.60

⊕ Preț curent detaliat franco și gratis. ⊕

Prețurile sunt în Coroane.

(46) 1-8

Cumpărați

Calendarul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Cumpărați

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

— PAUL ANTHELME —

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAŢ.

(Continuare.)

Preotul: (Își face cruce): Binecuvântați pe Domnul... (continuă rugăciunea și termină făcându-și din nou cruce.)

Bordier: Ce mâncăm bun Agathă?

Agatha: Mai întâiu cârnaț cu curechiu.

Bordier: Hm! Curechiu întâiu! e bine! După aceea?

Agatha: Ah! Dle doctor! Dacă n'aș fi eu n'ar mai fi nimic după aceea.

Preotul: Agathă! Istoriile acestea despre mâncări sunt indiferente pentru dl doctor, vrei se mă ascuți odată?

Agatha: Da! Că nici dta nu ascuți de mine. Oh! Dle doctor, nu vrea să me asculte, mă face să desperez, dogeniți-l puțin. De curând s'a îndatinat a cina o bucată de pâne, nuci și un păhar de apă. Se bolnăvește sigur.

Preotul: Agathă! mă faci să mă mâniu.

Agatha: El nu ține nici odată mai mult decât două cămeși și că acum îl vezi într'o revereandă nouă, nu crede că dânsul a făcut'o. Nici de cum, cea veche a fost atât de ordinară, în cât ori și cât o spalăm nu o puteam curăți. Astfel am mers în castel și am cerut una nouă. Mi-au oferit bani, însă eu am zis: Oh, nu! căci îi va împărți. M'au imbiat cu postav, dar eu nici acela nu l-am primit, căci și pe acela l'ar fi dăruit altora. Eu am cerut o revereandă gata, acum apoi e silit să o poarte.

Preotul: Dar Agatho!

Agatha: Ca se nu fim în toată ziua avizați la legumi din grădină, am început a crește pui. Și-apoi dânsul mi-i dă.

Preotul: Ce e aceasta totuș Agatho?

Agatha: Așa e, el duce una după alta pe ascuns la morboșii săi. Când i-am spus că vreau să taiu unul pentru dta, n'a vrut, ci a zis, că-l rezervă pentru Monneret! Să dai de cină unui om avut ca D-Voastră cârnaț cu curechiu!... Mă revolt. Dta vei mânca din puiul meu dle doctor. Eu l'am fript.

Bordier: Bine fript?

Agatha: Vei vedea. La urmă va fi o tortată bună. (Se duce.)

Preotul: Fata asta mă tiranizează, dar apoi este credincioasă, pe cum ști. Eu nu aflu nici o vrednicie în aceea ce vorbește. La început mi-a căzut greu să me lipsesc însă acum în acestea elemozini aflu oare care plăcere atât de vie, în cât mă tem că nu-mi vor fi computate în ziua județului.

Agatha: (Aduce cârnațul.) Pofțiți!

Bordier: Tu ești un om delicat. Cu un astfel de caracter cum se poate să aibi dușmani?

Preotul: Ce vrei să zici?

Bordier: Episcopul tău mi-a curtenit în câtva, pentru ca se votez cheltuelile de întreținere a edificiilor sale. Eu am profitat de ocaziunea dată și i-am zis: „Pentruce lăsați un om cu merite ca Pioux într'un sătuț atât de ascuns? Nu a-ți putea să-l

dispuneți la parochia din sediul municipiului, care devine vacantă?”

Preotul: Rău ai făcut. Pentru parochii mari trebuiesc preoți cari cunosc politica, iar eu nu pricep în aceasta nimica. Eu nu am decât o dorință, și aceea este, să mor aci în mijlocul micii mele turme.

Bordier: Răspunsul Episcopului m'a făcut să amuțesc. Se pare că purtarea ta Pioux n'a fost totdeauna destul de prudentă.

Preotul: Poate că va fi făcut amintire de veștile ce le-a scornit mai deunăzi canalia aceea de Fenaille, care a aflat plăcere în a mă acuza că seduc parochienele mele.

Bordier: Nu! El a făcut aluziune la nescari scrisori anonime pe cari le-a primit de curând.

Preotul: Și el a primit?

Agatha: Oh! blăstămatul!

Preotul: Agathă! Dute și vezi-ți de friptură. (Agatha se duce). Acestea sunt ultimele machinațiuni alui Fenaille. După ce pentru cea dintâiu calumnie a fost dejosit până într'atâta în cât a fost dogenit publice prin jude, de atunci tot timpul și-l folosește pentru a mă șpiona și submina.

Bordier: Episcopul mi-a pomenit de întâlniri cu dame mari. Dame mari în Glandieu! Noi am rîs împreună de aceasta. Dar ce istorii sunt acestea?

Preotul: (confus) Infamii. Dumnezeu să-i ierte, pe infamii aceia!

(Agatha aduce friptura de pui).

Bordier: Bravo! Acesta apoi e miros de friptură!

Preotul: Da! noi ne ospătam, pe când sârmană Monneret n'are nici supă.

Bordier: Îmi spui aceasta ca să-mi deștepti apetitul? Tu ești un om delicat însă curios.

Preotul: Voi sunteți curioși, medicii. Sârmana Monneret nu poate consuma bine și în urma aceasta colegul tău i-a prescris supă și friptură de pui. Săracă cum e, de unde să-și câștige aceasta?

Bordier: Iacă aci sunt 10 franci, plătește-i de patru ori amiaza, și acum fără muștrare, să ne apucăm de această friptură, iar tu-mi poți povesti mai departe negliobiile lui Fenaille.

Preotul: Ah! Să lăsăm aceasta (uitându-se emoționat la moneta din mână). Îndeșert, tu totuș ești om bun... De când sunt oameni răi, cine se poate lăuda cu aceea că n'are dușman?... Nu e nimic în aceasta. Dar tu, pentru care țărani nostri votează, și care prin urmare te bucuri de încrederea lor, explică-mi lucrul acesta. Parochienii mei văd cum trăiesc, eu nu cuget la altceva decât la caritate, simțesc că sum bun preot, și cu toate acestea is străin pentru ei. Femeile cari, sunt mai credincioase mă ascultă încă, dar bărbații!.. Ei vin la biserică ca să-i botez, cunun și îngrop, pe cum merg și la notarul în lucrurile mai importante. Devotamentul meu nu le înșufă nice o recunoștință. Se află de aceia, cari mă urăsc ca și Fenaille, fără a ști pentruce. La toți aflu neîncredere... Nu este asta ceva neexplicabil?

Bordier: Eu am vorbit până acuma câte toate, însă dacă voiești, îți voi răspunde cu seriozitatea care convine prietenii noastre sincere!

Preotul: Se aud! Se aud!

(Agatha aduce o lampă și iese).

Bordier: Această neîncredere nu e fără explicare: Tu îi înveți o credință, ei practică alta. Tu nu-i poți face să te înțeleagă.

Preotul: Ei! altă credință?... Ei n'au credință, ei sunt ca tine, nu cred nimic.

Bordier: Ce rătăcire! Nu există nimenea, care să nu creadă ceva.

Preotul: Ce poate să creadă unul ca acela, care nu crede nici în Dumnezeu, nici în dracu!

Bordier: Reflectat'ai vreodată la aceea, ce înșamnă a voi?

Preotul: Curioasă vorbă, a voi înșamnă a voi.

Bordier: Dacă tu ai fi pus înaintea unui musulman cârnațul nostru de dineoară, el nu s'ar fi atins de el, pe când noi am mâncat bine. Pentruce? Pentrucă musulmanii țin că nu e bine a mânca carne de porc, iar noi credem că e bine. Fiecare din cantoanele noastre dorește să aibă drumul său de fier, iar în China când vreau să le construiesc drum de fier, se revoaltă poporul. Pentruce? Pentrucă noi credem că acest mijloc de comunicațiune e bun, iar Chinezii cred că e rău. Patria noastră vrea să suste ca Republică, iar aliata noastră Rusia ca Monarchie. Pentruce? Pentrucă majoritatea franceză crede că guvernamentul cel mai bun e cel republican, iar majoritatea rusă crede că cel mai bun e cel monarhic. În anumite zile ale anului tu ajuni, iar eu nu m'aș învoi la aceasta cu nici un preț. Pentruce? pentrucă tu crezi că răbdarea ta e plăcută lui Dumnezeu și eu cred că una dintre primele noastre grigi trebuie să ne fie cea de sănătate. Noi am putea aduce înainte un șir întreg de hotărâri omeniești, din care tu ai putea să vezi că toate actele voinții au ca principiu determinant oare care credință. Noi voim ca ceea ce credem să fie bun și nu voim ca ceea ce credem să fie rău. În fine așa e, că a voi nu este altceva decât a pune credința în praxă? Unde nu este credință, nu este voință. Ori doară vei zice că timpul nostru e lipsit de voință? El e pătruns de o adevărată furie de lucru, noi producem într'un mod frenetic, ne agităm nebunește pe coaja globului pământesc, pe care noi ne nisum din toate puterile a ni-l face mai plăcut și când nu ne mai ajung țările cele vechi, ne apucăm de exploatarea continentelor până aci delăsate. De fapt omenimea nici când n'a voit așa puternic ca astăzi, și fiindcă voința are ca motor credința, nici când n'a crezut așa puternic ca astăzi. Păgânii de odinioară au considerat pe creștini ca oameni fără credință. Apoi a venit revoluțiunea ca să stabilească față de creștinism un nou concept a răului și a binelui, și voi întoarceți această acuză asupra noastră. Aceasta înșamnă simplaminte atâta, că alta este credința revoluțiunii și alta este credința voastră.

Preotul: Cum? Revoluțiunea a schimbat natura binelui?

Bordier: Da! Ni-a schimbat credința cu privire la ce e bun și la ce e rău.

Preotul: Iată o noutate interesantă! Ce predic eu nu e bine!

Bordier: Eu te rog să nu mă scandalizezi, Pe sufletul meu, ceea ce predici tu nu mai este bun.

Preotul: Asta este prea mult. Vorbești serios?

Bordier: Serios!

Preotul: Mântuitorul Nostru a zis: „Nu faceți altora ceea ce nu voți să vă facă ei vouă.“ Și el a adăus: „Jubiți-vă unul pe altul.“ Și doară revoluțiunea a aflat ceva mai bun?

Bordier: Nu! Acestea sunt cuvinte sublime. Nu-mi pot închipui că doară s'ar afla mai bine decât acestea.

Preotul: Ei și apoi? Aceasta predică eu.

Bordier: Asta nu este decât o parte din ceea ce înveți tu, aceea parte care privește datorințele oamenilor unora față de alții, însă tu înveți și aceea, ce crezi că este datorința individului față de sine însuși, care însumă a arăta, care este metoda cel mai bun pentru întrebuirea forțelor și facultăților proprii, și acesta este punctul acela, în care, Revoluțiunea a rupt-o cu voi. În străbunii noștri au fost încă multe semne de sălbătăcie când a apărut creștinismul; și pentru ca să combată corupțiunea română și pentruca să înfrâne sălbătăcia barbarilor ei și-a luat refugiul la un mijloc eroic, a lovit cu blăstăm întreagă natura; omului dur, pervers, crudel și violent i-a predicat înădușirea patimilor, încunjurarea plăcerilor, lipsa de mortificațiune, desprețuirea lumii și jertfrea vieții prezente pentru cea viitoare. După mine, care cred în progres, adevărat în evoluțiunea treptată a spiritului omenesc, la timpul său aceasta a fost foarte bine; dar tu nu vezi că în măsura în care aceasta disciplină înfricoșată a făcut pe om mai bun, în aceeași măsură a încetat de a mai conveni? Ca și Orfeu în mijlocul animalelor sălbatice continuă aceeași muzică, pe când în jurul vostru nu mai sunt dobitoace de îmblânzit.

Preotul: Ieri sară au omorât pe taica Fehaille. Aceasta nu probează în de ajuns, că a sosit timpul pentru înfrânarea poftelor?

Bordier: Ho! ho! asta este o întâmplare; față cutărei gorile întârziate. Cazuri singulare nu probează nimica față de întreg genul. Oare când, omul, care cuteza să iasă de acasă, era pregătit la aceea să fie atacat și despoiat la orice întorsătură a drumului, el nu pornea decât însoțit de alții, înarmat în fier și arme până în dinți; astăzi circulează liber, fără griji, ne având nimica de ce să se teamă decât poate de a nu fi înșelat cu contul dela ospătărie, și praxa a ajutat și la aceasta fixând prețurile înainte. Toate acestea sunt cunoscute pentru cel ce știe istoria. Și despre această ființă, care a devenit atât de dulce, atât de poleită, atât de sociabilă și pe a cărei glob mic pe zi ce merge devine mai interesant a locul, despre aceasta tu preotul lui Christos, zici că natura i-s'a stricat în mod incurabil prin păcatul original, că nu este vrednică de libertate, că viața i-s'a dăruit ca se expieze acest păcat, că viața trebuie să fie o penitență, că lumea aceasta este o deșertăciune care trebuie desprețuită. Nu este aceea doctrină, care ar putea să combată faptele, evidente, și astăzi faptele restoră acest nihilism intransigent. Că omenimea a devenit mai perfectă, de aci nu înțeleg că ea s'a stricat în mod incurabil, căci răutatea se micșorează în măsura în care crește bunătatea, și prin urmare întepenele pământesti nu sunt de desprețuit. Și după ce realizarea binelui se poate face prin lucru, de aci urmează că suferința nu

este o expiare necesară, căreia noi să trebuiam a ne supune cu paciință, ea nu este decât o slăbiciune pe care noi o putem face din ce în ce mai mică prin încordare constantă.

Preotul: Îmbărbătare spre sumeție și desfrânări. Cunoșc eu aceasta. Aceasta este resturnarea moralului.

Bordier: A moralului tău de bună samă, căci Revoluțiunea l'a substituit cu altul. Tu îți închipuești simplu, că noi nu credem nimic. Noi credem că natura omenească e bună, de aci îți poți face clară ideea că trebuie să determinăm datorința noastră față de noi înșine, care va se zică, trebuie să ne cultivăm toate facultățile și nu se le mutilăm. Noi credem că omul are dreptul de a pretinde fericire aci pe pământ, de aci apriat apare datorința față de deaproapele, căci cel ce are o atare convingere, pentru acela toată dauna făcută altuia, toată suferința unei ființe sensibile, devine un scandal de nesuferit. Noi credem că creațiunea progresează necontenit, și de aci apriat apare rolul nostru pe pământ, care constă în aceea ca să ne luăm partea noastră în această străduință spre mai bun astfel că actele de pietate pentru noi sunt, par excellence, lucrul. Ideea despre bunătatea omenească, ideea despre dreptul bunătății aci pe pământ, ideea progresului, iată ce credem noi; și este orb de tot acela, care nu vede că acestea sunt sufletul civilizațiunii în ziua de astăzi. Când deci tu zici că omul e rău, noi zicem că el e bun, când tu îi predici umilință și abnegațiune, noi îi predicașm alegerea liberă și dezvoltare desăvârșită a naturii sale, când tu îi ordonezi ca să se rezigneze în suferințe, noi îi recomandăm ca să se lupte contra lor, când tu îi îndemni ca se desprețuiască câștigarea bunurilor pământesti ca a unor lucruri deșerte, noi îi îndemnăm la câștigarea acelor, ca o conlucrare la o operă divină, care se îndeplinește în lume. Cu un cuvânt, tot ce preamărește conștiința noastră revoluționară, conștiința tă creștină condamnă, credința ta se lovește de a noastră tot mereu. Țăranii noștri de bună samă nu observă acest antagonism așa de bine ca mine, dar ei îl simțesc. Nu te mira dară că te afli între ei pe cum însuși ai zis, străin și suspect.

(Între Agatha)

Agatha: Domnule Părinte Bressaudeasa ar dori să vorbească cu Dta.

Preotul: (impacient). La 9 oare sara! Aștepte (Agatha se duce). Cu un cuvânt tu afli de natural modul cum se poartă poporeniile mele față de mine?

Bordier: Să ne înțelegem unul pe altul! Tu m'ai recercat să-ți explic ostilitatea, ce o experiezi în jur de tine, și eu m'am încercat să fac aceasta. Ți-am făcut tot odată profesiunea credinței mele, căci eu aparțin acelor, cari urăsc suferința și cari visează suprimarea ei, idealul meu este să nu suferă nimenea, iar tu vechiu amic al inimii mele mai puțin ca toți.

Agatha (întrând): Dle Părinte! Bressaudeasa plânge, ea dorește să vorbească cu Dta cât de în grabă.

Preotul: (mai blând) Ea plânge! O voi primi îndată. (Agatha iese). Scuză-mă, aceasta este o femeie săracă și păstorul trebuie să fie înainte de toate al oilor sale. Pentru asta dată, fie de ajuns să-ți spun că tu nu cunoști biserică. Ea a designat pentru toate timpurile, cumcă se poate câștiga fericirea între toate condițiunile vieții sociale și prin

urmare ea nu condamnă activitatea lumească. Cu ocaziunea convenirii proxime nu-ți cer decât cinci minute pentru a-ți sdrobi teoriile tale.

Bordier: Eu stau gata! (Se ridică). Un ultim păhar în sănătatea ta!

Preotul: (sculându-se). Întru a ta! Christos a promis Sfântului Petru că porțile iadului nu vor învinge biserică sa. Voi veți trece și noi vom rămânea.

Bordier: Vom vedea aceasta peste două ori trei sute de ani. (Se gată a-și lua pardisiul).

Preotul: Până atunci doar am putea face puțin bine. Între săracii mei nu este nimenea atât de nefericit ca Bressaudeștii aceștia; cinci prunci fără nici o pară cruțată, femeia nu poate lucra cu această ceată de copii, bărbatul este măsar, nefăcătoare măestrie în satul nostru și pe lângă aceea el suferă de ischias, care morb îl ține de trei luni la pat. N'ai putea să contribui cu ceva pentru ajutarea lor?

Bordier: Pe terenul datorințelor față de alții, totdeauna ne vom înțelega unul cu altul.

Preotul: Fica lor cea mai de etate Jeanette, poimâne se va mirui, ea a trecut de 12 ani. Ea ar fi o servitorică plăcută. Nu i-ai putea găsi un loc la vrea unul din cunoscuții tăi bogătați?

Bordier: Îl voi căuta, îți promit.

Scena VI.

Preotul, Bordier, Fanchon.

Fanchon: (întră cu o lampă aprinsă în mână). Domnule doctor, crasura stă gata.

Bordier: Chiar bine ai venit Fanchon. Era tocmai să mă deie afară. La revedere dle preot!

Preotul: La revedere revoluționarule. Salutare acasă.

Scena VII.

Preotul, Bressaudeasa, (Francisca).

Francisca: Domnule preot, te rog să mă ascuți în mărturisire.

Preotul: Noue ne este recomandat ca pe cât se poate să mărturisim în biserică. Nu am putea amâna pe mâne?

Francisca: Mâne poate voi fi înebunată. (Preotul așază genuncherul lângă un scaun, face semn Franciscei să ingenuche, iar el se așază pe scaun).

Preotul: Îngenunche fică, eu sum gată să te ascult.

Francisca: (ingenunchind) Binecuvântă-mă părinte... (își face sămnelul crucii).

Preotul: (binecuvântându-o). În Numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sfânt Zi rugăciunea: Eu mă mărturisesc...

Francisca: Eu mă mărturisesc lui Dumnezeu Atotputernicul... (ormăind continuă până în capet). Părinte Dta nu vei spune la nime aceea ce eu îți voi descoperi?

Preotul: Aceasta este imposibil! Secretul mărturisirii este inviolabil!

Francisca: Nici atunci când ar cere aceasta legea?

Preotul: La nici un caz. Dacă un preot a dat deslegare unui penitent, lui nu-i mai permis să-și aducă aminte de faptele, cari i s'au mărturisit.

Francisca: Într'adevăr așa e?

Preotul: Mai bine suferă moarte.

Francisca: O Părinte! io-s tare nefericită. În noaptea trecută Jeanette a mers

să cerceteze pe biata Monneret, când s'a întors a făcut sgomot și eu, m'am trezit, am pipăit pe lângă mine... Bressaud nu era acolo. Neliniștea nu m'a lăsat să dorm și târziu după aceea, pe la mezul nopții aud ca și când ar săpa în grădina, mă duc și mă uit pe fereastră și în întunec mi-am recunoscut bărbatul, care tocmai vrea să îngroape ceva sub nucul nostru. După ce a terminat, de frică și până s'a culcat, eu m'am făcut că dorm. Astă dimineață, după ce s'a dus de acasă, am voit să aflu, ce a ascuns acolo. Oh! mai bine ar fi fost dacă aș fi rămas în pace. Am aflat o mică șatulă cu 12 pachete de câte o mie de franci în bilete de bancă. Când am auzit de sfârșitul lui Fenaille, am înțeles totul. În primul moment am fost ca și scoasă din minți, m'am hotărât a mă arăta ca și când n'aș ști nimica, însă când am auzit de arestarea lui Benedict, mi-am pierdut tot curajul. A-mi denunța soțul imi este cu neputință, dar se lasă să persecute pe Benedict, nu este acesta un păcat, care nu se poate ierta? În toată forma mă văd pierdută. Ce se fac să nu vatăm pe Bunul Dumnezeu?

Preotul: Nu despera fca mea! Cel ce, are propus tare de a se purta bine, în cele din urmă Dumnezeu ti arată calea cea dreaptă.

Francisca: Crezi că mă poți deslega?

Preotul: Până aci, nu e păcat în lucru și pentru aceea nu ai de a-ți face muștrări. Dar ai făcut tare bine, că ai venit să-ți consultezi confesarul.

Francisca: Nu voiu fi obligată să denunț pe bărbatul meu, pe Bressaud al meu?

Preotul: Eu nu cred să trebuiască să faci aceasta.

Francisca: Dar apoi dacă condamnă pe celalalt? (Tăcere). Vezi nici Dta nu ști!...

Preotul: Cazul este grav, voi ruga pe Dumnezeu să mă lumineze (La o parte). Dumnezeule Atotputernice! dă servului Tău dar, ca se poată spune femeii acesteia, ce este spre mântuirea ei. (Din nou tăcere).

Francisca: Vai! ce se fac?

(Va urma.)

Posta administrațiunii.

B. B. Sântă-Marie (p. Cetate de Baltă). Din motivele aduse, suntem învoiați la cele ce ne cereți, numai să se plătească regulat.

V. A. in Venter. E bine; facem cum doriți și schimbăm adresa, dar vă rugăm, să binevoiți a satisface angajamentului luat prin resp. dto. 12 Ian. 1903, căci altfel vom ajunge la neplăcere.

P. I. in Vereqmort. Cu toată plăcerea am face-o dar nu ne stă în putință. Binevoiți a vă adresa la Ven. Ordinariat și cereți în sensul epistolei.

C. L. in Sîlaș. Adresa o am schimbat; dar vă rugăm abon. pe cât timp ați fost acolo, a-l regula D-voastră.

P. C. in Ostrovul-mare. Asta nu se poate. Binevoiți a căuta alt modru. Noi vă facem ușurările posibile.

I. B. in Alfalău. Primim modalitatea propusă și foaia vi o spedăm mai departe.

S. O. in Armeni Ați promis în 2 Iunie 1900. Vă facem și acum toate ușurările și primim modalitate propusă; numai să vedem ceva început.

A. M. in Hopârta. Primim; dar la timpul său să nu se uite.

I. H. in Coșogona. Pentru Vaida Cămăraș așteptăm. Numai bunăvoință să fie, toate se pot.

N. S. in Uioara de sus. Primim.

F. O. in Veceră. Așteptăm până la timpul promis.

L. G. in Cugărioara. Suntem învoiați și sperăm cu ajutorul lui Dumnezeu.

T. M. in Ineu. Vă merge epistolă separat, și vă rugăm cu insistență a satisface cuprinsului aceleia.

I. E. M. in Drâmbăr. Suntem în rând. Dar

în Ciugud la cile merge foaia din 20 Maiu 1902 încoace?

L. R. in Supurul de jos. Merge epistolă separat.

I. R. Sănmărtin (p. Czege) vă merge epistolă separat.

S. A. in Ilba. În 11/7 1902 au fost plătirea, nu în 1903. Pe 1903 s'au plătit 26 Iunie 1904. Până la finea an. 1903 suntem deci în rând.

Am primit și chitam abonamentele dela: **Siciu** pe 1905 sem. 1. **Coșogona** pe 1904. **Aiton** pe 1903. **Fiscut** pe 1904. **Sămbotelec** pe 1904. **Sibiu**, **Casina** pe 1899 sem. 2-lea și 1900. sem. 1. **Bogămont** pe 1903. **G. P. de B.** pe timpul din 1 April 1901 până la finea an 1904. **F. B. Budapesta**, pe 1903 și 1904. **Jiu Corotești**, pe 1904 sem. 2-lea. **Ibănesci** pe 1904. **G. C. Vlădeni** pe 1904 sem. 2-lea. **Pătr. A. Ș. Roman**. Primit cu mulțumită pe timpul din 1 Iuliu 1902 până la finea an. 1905. Adresa o am schimbat. **Șiria** pe 1904 sem. 2-lea. **Riu alb** pe 1904 sem. 2-lea. **Cărneacu** pe 1904. **Ardan** pe 1902. **Pătr. P. M. Băcău** pe timpul din 1 Iuliu 1901 până la finea anului. 1904. **Gărbora de jos** pe 1904. **Ineu** pe timpul din 1 April 1891, până în 1 Februar 1902. **Ighiu** pe 1902 sem. 2-lea și 1903 sem. 1. **Tăbăș** pe pe 1904. **Felșăbánya** pe 1903. **Ernot** pe timpul din 1 Maiu 1903 — 1/3 1905. **Drâmbăr** pe 1904. **M. Bănd** pe 1904. **Unimăt** pe 1904 sem. 2-lea. **Arad** pe 1895—1896 și 1897 sem. 1. **Archiud** pe 1903 și 1904. **Zgribesti** pe 1904. **Săbad** pe anii 1899—1904. **L. C. Bucurști** din 1 Maiu a. c. până 31/12. **Căpuș** pe 1904. **Capătlan** pe 1897. Foaia vă merge și mai departe. **Fărnaș** pe 1900—1902. **Hodac** pe anii 1895—1901. **Lucăcești** pe 1901 și 1902. **Chintău** pe anii 1898—1904. **Baroș** pe 1904. **Dr. C. Szombatsg.** pe 1901 sem. 2-lea, 1902 și 1903 sem. 1. **Nepos** pe 1904. **Racovița** (Lugos) pe 1904. **At. A. M. Maria Pocs** pe 1905 sem. 1. **And. P. Baia mare**, pe timpul din 1 Sept. 1899, până în 1 Maiu 1901. **Căpușul de C.** pe 1904. **A. B. Sibiu** pe 1904. **Șelcdu** pe 1897, 1898 și 1899. **Budacul român** pe 1903. **Săntye** pe timpul din 1 Oct. 1901—1/10 1902. **Ohaba** (Făgăraș) pe 1904. **Cugărioara** pe 1898 1 April — 1894 1/4. **Arșinip** pe 1900 sem. 2-lea și 1901 sem. 1. **Craiafalău** (Ormeuz) pe anii 1902, 1903 și 1904. **Odverem** pe 1899. **Sopfer** pe 1/10 1903 — 1/10 1904. **Uioara** pe 1902—1904.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

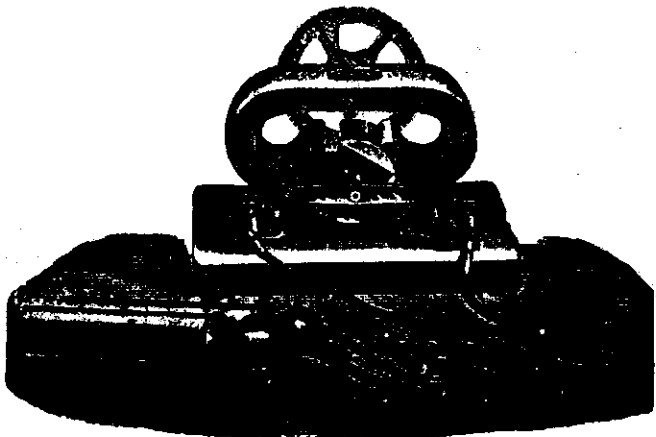
BCU Cluj / CEȘTISLAB? Library Cluj

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre într-o mări și întări sănătatea omenimei. — Începtările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosească acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înouiește sângele, renouiește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la funcțiune.

Dr. *[Nume]*, membru la facultatea de medicină din Paris

Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma,

dar și multe alte boli sunt vindecate prin electricitate, unde

de-a lungul timpului s'a dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morbozitate, de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi,

de ochi, de condrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se vede în

peste o vreme câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri.

Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești.

Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a avea baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trănicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15/u.